

SERRA DE CASTELLTALLAT DES DE COANER

Itinerari per l'obaga de les serres de Castelltallat i la Sala

Distància	10 km
Desnivell acumulat	437 m
Nivell de dificultat	Fàcil
Data	4 d'abril de 2021
Cartografia	Monteditorial. Serra de Castelltallat (1:25000)
Recursos consultats	Comas i Ars, Bernat «Retalls de Coaner». Web Amics de Coaner . Data de consulta 5/04/2021.
	Mapes del Patrimoni Cultural (Diputació de Barcelona) https://patrimonicultural.diba.cat/ Data de consulta 5/04/2021.
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/serra-de-castelltallat-des-de-coaner-70049482

Fàcil itinerari per una curta matinal, com aquell qui diu per anar a «estirar les cames». La major part transcorre per camins forestals. Parteix de Coaner, un indret on, tot i que ho coneguem, sempre ve de gust de tornar-hi. Caminarem per l'obaga de la Serra de Castelltallat, amb bones pinedes de pinassa i alzinars, malgrat que va quedar tocada pels incendis de 1994. Veurem les ruïnes de masos, mostra dels que hi ha repartits arreu de la serra, tots antiquíssims. Murs resistint el pas del temps, testimonis d'èpoques pretèrites més florides.

Accés

A la C-55 prenem la sortida Súria-nord i continuem per la C-1410z (antiga carretera de Cardona). Molt abans d'entrar al nucli urbà prenem un camí enquitranat a mà dreta, passem per sota el viaducte de la C-55 i pel costat de l'antiga fàbrica de can Jover. Per un pontarró creuem el Cardener, deixem a mà esquerra el mas de la Ribera i més enllà el de la Riera, on s'acaba l'asfalt. Continuem per bona pista creuant diverses vegades a gual la riera de Coaner, fins al castell i l'església. Dos-cents cinquanta metres més enllà hi ha el Camp del Rector, al peu de l'ermita de Santa Maria, amb molt d'espai per aparcament.

Santa Maria de Coaner (378m)

O Santuari de la Mare de Déu de Coaner. L'actual és un edifici del s. XVII tot i que hi ha indicis que podria haver existit –almenys des del s. XIII– una capella dedicada a Santa Maria de la que no se'n conserva cap vestigi.

Adorna l'altar major un retaule barroc obra de Segimon Pujol de Gurb, presidit per una talla romànica policromada de la Mare de Déu de Coaner (actualment custodiada a l'església de la Colònia Valls). És un indret molt popular on hi acudien en romiatge els veïns de la contrada, de Súria, de Palà i Valls de Torroella. Com aquest darrer Coaner pertany al terme municipal de Sant Mateu de Bages i n'és el nucli menys poblat.

Prenem el camí a Claret dels Cavallers, una bon camí rural pel marge dret de la Riera de Coaner. De cabal irregular però permanent, aquesta riera neix prop de la Molsosa i hi desguassen torrents a banda i banda. Per la dreta els de tota l'obaga de Castelltallat i per l'esquerra de les serres de l'Avena i Torribalta.

Passem per les ruïnes de can Xicola, alçades sobre un coster a l'esquerra. Un mas que ja existia al s. XVII i que s'havia anomenat Vinya Vella. A primeries del XVIII hauria passat a mans del veí Semís i posteriorment de les Feixes de Coaner.

Gobianes (443m)

Un altre mas en ruïnes del que se'n té constància d'ençà el s. XIV. A principis del XVIII era, com can Xicola, pertinença del mas del Semís.

Deixem el camí pel que hem vingut per una pista a mà esquerra. Guanyem cota amb llargues llaçades i bons empits enfilant-nos per sobre d'un llom on atenyem un turó.

Davallem lleugerament fins a la bifurcació amb el camí de Coaner, que prendrem de tornada, i continuem guanyant alçària fins al Coll de Coaner (725m), sostre de l'itinerari on assolim la carena. Aquest coll és a la divisòria entre la Serra de Castelltallat i la de la Sala, realment una prolongació de la primera. Davallem per la Solana de la Rabassa en direcció a la carretera de Sant Mateu a Castelltallat.

Icnites (685m)

Poc abans d'atènyer la carretera, a mà dreta i en un costat del camí, hi ha un seguit de petjades fòssils que, per la forma (didàctiles), recorden algunes de les del jaciment de Prat Barrina, tot i que allí són més nombroses i ocupen major extensió. Com aquelles han quedat gravades sobre un aflorament de roca calcària. No n'hi havia constància fins que les descobrí el meu germà Pep i ho posà en coneixement de l'ICHN.

Retornem a l'obaga fins a retrobar el camí de Coaner que prenem a mà dreta. Aviat podem albirar les ruïnes dels masos Bosc i Soler Nou.

El Soler Nou (588m)

Ruïnes d'un dels masos més antics de la contrada. Probablement alçat a finals del s. X. Així ho fan pensar tant la tipologia i estructura de característiques arcaïques com l'aparell constructiu dels murs. Aturonat, l'aspecte general és d'una casa forta. Antigament s'havia anomenat mas Folquer o Folquet i era una possessió del monestir de Santa Cecília de Montserrat. El segle XV fou venut al mas Roig. A mitjans del XVI n'era amo Joan Solernou, propietari també de la casa del Castell (de Coaner), dels masos Bertran, Coma, Podades, la Roca i Ciutadilla. El 1678 la propietat fou comprada per l'amo de les Feixes de Coaner. Un any abans el jove hereu, Isidre Solernou, havia resultat mort a escopetades al terme de Matamargó i el mas arrossegava un important endeutament.

Pel que fa al mas Bosc sembla que és posterior, potser del s. XIII i s'hauria anomenat Nicolau. Devia ser habitat fins èpoques recents, ja que alguns dels coberts són força moderns. Al s. XVI pertanyia al veí mas de la Rabassa i, per casament, passà a mans del mas Bastardes de Fals.

Continuem davallant i més enllà, en una colzada, deixem el camí per un corriol poc evident a mà esquerra que, en fort pendent, ens deixa al costat d'uns vivers. Altra volta per camí més ample, en poca estona atenyem el castell.

Sant Julià, can Serra i Castell de Coaner (374m)

Conjunt aturonat format per l'antic castell, del que en resta l'element més destacat que és la torre, l'església de Sant Julià i el mas de can Serra.

Al l'indret s'hi va localitzar abundant ceràmica d'època ibèrica el que porta a pensar que castell medieval estigui situat sobre un antic poblat o oppidum ibèric. És documentat d'ençà l'any 960 amb el nom llatí de «Quovece negro» i era un castell termenat sota el domini senyorial dels comtes de Cerdanya i posteriorment dels de Barcelona. Pere el Cerimoniós se'l vengué a Francesc de Perellós juntament amb altres possessions com la vila de Santpedor. Els santpedorencs el van recomprar el 1400 juntament amb la vila i el de Torroella. El seu interès era retornar a la jurisdicció comtal però els dos castells devien formar part d'un mateix lot així que, tant aviat com els fou possible, se'l varen traspasar als Cardona.

A l'any 1999 la Diputació de Barcelona hi va fer una important intervenció, sanejant el talús de la base del turo on s'assenta la torre i construint-hi els murs concèntrics de contenció.

L'església de Sant Julià és un edifici d'estil romànic llombard primerenc que ha conservat força bé l'estructura original, dins de l'antic clos murallat del castell. Apareix citada l'any 1024 en la consagració pel bisbe d'Urgell però hi ha dubtes si el document es refereix al veí santuari marià. Fou parròquia del terme fins al segle passat.

Can Serra és un mas alçat a redós del castell pels descendents dels que n'havien estat castllans, quan aquell va perdre la seva funció. Tal com hem vist, a mitjans de

segle XVI era propietat de l'amo del veí mas Soler Nou. El rebé en dot una filla casada amb un Torres de Serrateix i a partir de llavors fou conegut com a Torres de Coaner. Per manca de descendència passà a uns parents cognomenats Serra i, poc després, també per casament, als Rossell que l'han conservat fins a l'actualitat. Fou habitat de manera permanent pels seus propietaris fins el 1957.